

ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้
ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

PROBLEMS ON HOW TO FOLLOW AND PRESS FOR DEBT PAYMENT OF THE
CREDITOR AND DEBT COLLECTOR ACCORDING TO THE DEBT COLLECTION
ACT, B.E. 2558*

ภัญญูญา สิริบรรพิตพัฒน์**
ชัชวาลย์ บุญคุ้ม***

1. บทนำ

ในปัจจุบัน คนไทยส่วนใหญ่ล้วนมีหนี้สินติดตัว โดยอาจส่งผลมาจากสภาพสังคมในลักษณะวัตถุนิยม หรือการให้สินเชื่อของผู้ประกอบการโดยไม่พิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม หรืออาจเกิดจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งคนไทยมีหนี้สินต่อรายได้เพิ่มมากขึ้นทุกปี¹ และเป็นลักษณะที่เรียกว่า “รายกระจุก จนกระจาย”² สะท้อนให้เห็นว่าการกระจายรายได้ของประเทศไทยยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ลูกหนี้ส่วนใหญ่จึงไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ และมีการผัดผ่อนชำระหนี้เกิดขึ้น

หากลูกหนี้ผัดผ่อนชำระหนี้ เจ้าหนี้จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เพราะถ้าเจ้าหนี้ยังไม่ฟ้องคดีต่อศาล เจ้าหนี้มีโอกาสน้อยที่จะได้รับชำระหนี้คืน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ และมีลูกหนี้อีกจำนวนไม่น้อยที่ตั้งใจไม่ชำระหนี้ ภายหลังจากที่ได้ก่อหนี้ แม้กระทั่งเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว ก็ยากที่เจ้าหนี้จะ

* บทความนี้เรียบเรียงจากสารนิพนธ์เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ซึ่งได้ผ่านการสอบสารนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว

** ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

*** นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ สาขากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/รายได้รายจ่ายครัวเรือน/ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน.aspx>. [2562, 2 มกราคม].

² ชนศักดิ์ เจนมานะ. (2561). “รายกระจุก จนกระจาย” ระดับสากล : ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจไทยในศตวรรษที่ 21. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/inequality-in-the-21st-century/>. [2562, 2 มกราคม].

บังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้ เพราะขั้นตอน ในการบังคับชำระหนี้มีหลายขั้นตอนและใช้ระยะเวลา เวลานาน หรือแม้กระทั่งหากเจ้าหนี้ดำเนินการบังคับชำระหนี้แล้ว กรณีลูกหนี้บางราย ก็ยังคงไม่มี เงินหรือทรัพย์สินใดที่เจ้าหนี้จะสามารถบังคับชำระหนี้ได้ ทำให้เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ต่างคิดหา วิธีการติดตามทวงถามหนี้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้คืนให้มากที่สุด ซึ่งในอดีตมีการ ใช้วิธีการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสม เช่นการคุกคาม ข่มขู่ เป็นต้น จึงมี พระราชบัญญัติการ ทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เกิดขึ้น³ เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ที่ถูกติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ไม่ เหมาะสม แต่ทำให้ฝ่ายเจ้าหนี้ทวงถามหนี้ได้ยากลำบาก มีช่องทางให้ลูกหนี้ผัดผ่อนชำระหนี้ง่ายขึ้น ทำให้เจ้าหนี้มีโอกาสน้อยลงมากที่จะได้รับชำระหนี้คืน ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ในบางส่วน ให้มีความเหมาะสมและเป็นธรรมต่อทุก ฝ่ายอย่างแท้จริง อันจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงถามหนี้

2.1 ที่มาและความหมายของคำว่า “การติดตามทวงถามหนี้”

“หนี้” คือ นิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ขึ้นไป ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “เจ้าหนี้” มี สิทธิบังคับอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า “ลูกหนี้” ให้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอย่างใด ๆ แก่ตนได้⁴ โดยบ่อเกิดแห่งหนี้มี 2 ประเภท คือ 1) เกิดจากนิติกรรมและสัญญา และ 2) เกิดจากนิติเหตุ ซึ่งหนี้ที่ อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้เงินที่เกิดจาก นิติกรรมและสัญญา(สัญญากู้ยืมเงิน) ซึ่งคำว่า “นิติกรรม” คือ การใดอันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย และด้วยใจสมัครโดยมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ ส่วนคำว่า “สัญญา” คือ นิติกรรมอย่างหนึ่งที่เกิดจากการแสดงเจตนา สอดคล้องกันของบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป โดยฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้คำเสนอ และอีกฝ่ายเป็นผู้ให้คำ สนองรับคำเสนอ เมื่อคำเสนอและคำสนองต้องตรงกัน ย่อมเกิดเป็นสัญญาขึ้น มีผลผูกพันคู่สัญญา คู่สัญญาทุกฝ่ายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา คำว่า “สัญญากู้ยืมเงิน” ก็คือ “สัญญายืมใช้สลับเปลือง” ประเภทหนึ่ง เป็นสัญญาที่ผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสลับไปเป็นปริมาณมี กำหนดให้แก่ผู้ยืม ผู้ยืมตกลงจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเดียวกันให้แทน ทรัพย์สินซึ่งให้ยืม โดยสัญญาจะบริบูรณ์เมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม⁶ สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่ไม่

³ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558.

⁴ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. “หนี้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.royin.go.th/dictionary/>. [2563, 15 มกราคม].

⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. มาตรา 149.

⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. มาตรา 650.

มีแบบ เพียงแต่มีการส่งมอบกันก็สมบูรณ์แล้ว เป็นการโอนไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในเงินที่กู้ยืม ผู้กู้ไม่จำเป็นต้องคืนเงินส่วนที่ยืมไป จะเอาเงินจากที่ใดมาคืนก็ได้ แต่จะต้องเท่ากับจำนวนที่ได้ยืม คำว่า “หนี้เงิน” ก็คือการทำฝ่ายหนึ่ง ยืมเงินจากอีกฝ่ายหนึ่งไป ซึ่งฝ่ายที่ยิมนั้นเรียกว่า “ลูกหนี้” ส่วนฝ่ายที่ให้ยืมเรียกว่า “เจ้าหนี้” โดยฝ่ายที่เป็นลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระเงินที่ยืมไปคืน และหากลูกหนี้ไม่ยอมคืนเงินหรือคืนเงินไม่ครบ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิบังคับให้ลูกหนี้ให้นำเงินมาชำระคืน และคำว่า “ทวงถาม” หมายความว่า “การถามปัญหาหรือเรื่องที่ติดค้างอยู่”⁷ ดังนั้นเมื่อลองพิจารณาจากความหมายของคำว่า “หนี้”, “หนี้เงิน”, “สัญญา”, “สัญญากู้ยืมเงิน” และ “ทวงถาม” มาประกอบกัน คำว่า “การติดตามทวงถามหนี้” จึงหมายความว่า การดำเนินการใดของเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้โดยมีวัตถุประสงค์ให้ลูกหนี้ชำระหนี้กับเจ้าหนี้ และโดยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้มีอำนาจที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้⁸

2.2 หลักแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้

1) หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา (Autonomy of Will) : คือหลักที่อาศัยความเป็นเหตุเป็นผลทางนิติปรัชญาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางหนี้ อยู่บนรากฐานของเจตนาบุคคล ซึ่งเจตนาอันนี้ถือว่าเป็นแหล่งกำเนิดของสิทธิ ที่ใดไม่มีเจตนา ที่นั้นย่อมไม่มีสิทธิเกิดขึ้น⁹ การมีเจตนาอยู่ภายใต้จิตใจของบุคคลใด หากยังไม่แสดงออกมาก็จะยังไม่มียุทธศาสตร์กฎหมายต่าง ๆ เกิดขึ้น¹⁰

2) หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) : คือการทำสัญญาทุกฝ่ายมีอิสระที่จะตกลงทำสัญญากันอย่างไรก็ได้ ตกลงทำสัญญากันหรือไม่ก็ได้ คู่สัญญาทุกฝ่ายตกลงทำสัญญากันอย่างไรแล้ว ย่อมแสดงว่ามีความประสงค์ที่จะกระทำการนั้นและยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญานั้นได้ ดังนั้นฝ่ายที่ผิดสัญญาก็จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำอันเป็นการผิดสัญญาของตนด้วย¹¹

3) หลักสุจริต (Good Faith) : ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ให้คำนิยามไว้ว่า

⁷ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. “ทวงถาม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.royin.go.th/dictionary/>. [2563, 2 มิถุนายน].

⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. มาตรา 194.

⁹ ธรรม์อัทธ ฐนิตินันท์. (2560). *แนวทางการแก้ไขปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภค ยุคไทยแลนด์ 4.0*. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. หน้า 13-14. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8422s/5.บทที่%202.pdf. [2563, 17 มีนาคม].

¹⁰ “Essays law เว็บไซต์ข้อมูล LL.M” ,Facebook ,เผยแพร่เมื่อ 14 พฤษภาคม 2556. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://web.facebook.com/Essays.law/posts/575634202468495/?_rdc=1&_rdr. [2563, 17 มีนาคม].

¹¹ สุริย์ ชัยรูป. (2553). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการผิดนัดชำระและการติดตามหนี้เงินกู้ยืมในระบบสถาบันการเงิน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี. หน้า 19-21. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/2613/6/6chap2.pdf>. [2563, 17 มีนาคม].

“ในการใช้สิทธิของตนก็ดี การชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต”¹² ซึ่งคำว่าสุจริต คือ ความประพฤติโดยชอบ โดยสุจริตใจ จริงใจ บริสุทธิ์ใจ¹³ หลักสุจริตถือว่าเป็นหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายทุกประเภทรวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ด้วย ดังนั้นการที่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือผู้ทวงถามหนี้ จะใช้สิทธิของตนหรือกระทำการใด ก็ต้องอยู่ภายใต้หลักนี้ด้วย

จะเห็นได้ว่า ลูกหนี้มีสิทธิตกลงทำสัญญาหรือไม่ก็ได้ หากลูกหนี้ตกลงก็ถือว่าลูกหนี้ยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ แล้ว และคู่สัญญาจะต้องมีความสุจริตใจให้แก่กัน คู่สัญญามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา เช่น ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หรือเจ้าหนี้ทวงถามหนี้ก่อนกำหนด คู่สัญญาอีกฝ่ายย่อมมีสิทธิที่จะไม่ทำตาม หรือบังคับให้อีกฝ่ายปฏิบัติตามสัญญาได้

3. หลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

3.1 หลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ตามกฎหมายไทย

3.1.1 พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้มิให้ถูกติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม โดยใช้บังคับกับหนี้ที่เจ้าหนี้เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ประกอบกิจการเพื่อการปล่อยสินเชื่อหรือการกู้ยืมเงินเป็นทางการค้าปกติ โดยลูกหนี้ต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น และใช้บังคับได้ทั้งหนี้ที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย¹⁴ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ไว้หลายประการ หากเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะมีทั้งบทลงโทษทางปกครอง¹⁵และบทลงโทษทางอาญาซึ่งโทษทางอาญานั้นมีโทษสูงสุดถึงจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ¹⁶ โดยวิธีการติดตามทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้¹⁷

- 1) ในการติดตามทวงถามหนี้ ต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ต้องไม่กระทำการใดที่เป็น การก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ทรัพย์สิน หรือชื่อเสียงของลูกหนี้หรือผู้อื่น
- 2) ห้ามทวงถามหนี้กับบุคคลอื่นที่มีใช้ตัวลูกหนี้ นอกจากบุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่ติดต่อกับบุคคลอื่นเพื่อสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อของลูกหนี้

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. (ลักษณะ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป) มาตรา 5.

¹³ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. “สุจริต”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.royin.go.th/dictionary/>. [2563,20 มีนาคม].

¹⁴ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558. มาตรา 3.

¹⁵ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558. มาตรา 34 ถึง มาตรา 38.

¹⁶ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558. มาตรา 39 ถึง มาตรา 45.

¹⁷ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558. มาตรา 7 ถึง มาตรา 14.

หรือสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อของบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้น โดยในการติดต่อห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้เว้นแต่บุคคลอื่นนั้นจะเป็น สามิ ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ โดยแจ้งความเป็นหนี้ของลูกหนี้ได้เท่าที่จำเป็น และแจ้งได้ต่อเมื่อบุคคลอื่นนั้นสอบถามถึงสาเหตุในการติดต่อก่อนเท่านั้น และในการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้ด้วยวิธีการส่งจดหมายหรือวัสดุใด ห้ามใช้ข้อความ หรือสัญลักษณ์ใดที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อทวงถามหนี้บนสิ่งที่ส่งไป ต้องส่งไปตามสถานที่ที่ลูกหนี้หรือบุคคลที่ลูกหนี้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้แจ้งไว้ให้เป็นสถานที่ติดต่อเท่านั้น หากไม่สามารถติดต่อไปยังสถานที่นั้นได้ โดยพยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ส่งไปยังภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของบุคคลนั้น

3) ต้องไม่เปิดเผยความเป็นหนี้ของลูกหนี้ต่อบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นสามิ ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ โดยบุคคลดังกล่าวต้องสอบถามถึงสาเหตุของการติดต่อก่อนจึงสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ได้ แต่ต้องให้ข้อมูลเพียงเท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสม

4) ห้ามทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ เช่น หลอกว่าเป็นการกระทำของศาล รัฐ หรือ นายความ รวมถึงห้ามขู่ว่าจะดำเนินคดีด้วย(ขู่แล้วต้องดำเนินการจริง ๆ หากขู่แล้วไม่ดำเนินการตามที่ขู่ อาจถือว่าเป็นการทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จ)

5) ในการติดต่อทวงถามหนี้ ต้องแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตนเองให้ชัดเจน (หากลูกหนี้ชำระหนี้ให้กับผู้ใดไปโดยสุจริตให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้โดยชอบแล้วไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีอำนาจรับชำระหนี้หรือไม่) โดยในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ติดต่อได้ใน เวลา 08.00 ถึง 20.00 นาฬิกา ในวันหยุดราชการเวลา 08.00 ถึง 18.00 นาฬิกา และให้ทวงถามหนี้ได้วันละครั้ง¹⁸

6) ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ และห้ามเจ้าหน้าที่รัฐทวงถามหนี้หรือสนับสนุนการทวงถามหนี้ที่มีไช่ของตน เว้นแต่เป็นหนี้ของสามิ ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของตน หรือเว้นแต่กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมาย

3.1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎหมายฉบับนี้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และลูกหนี้เอาไว้ชัดเจน¹⁹ โดยให้อำนาจเจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ได้จนสิ้นเชิงเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดและตกเป็นผู้ผิดนัด ซึ่งเจ้าหนี้สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนความเสียหายจากการไม่ชำระหนี้และคิดดอกเบี้ยผิดนัดได้ ดังนั้นการที่พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 จำกัดสิทธิในการทวงถามหนี้ไว้มากมาย จึงไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

¹⁸ ประกาศคณะกรรมการกำกับกรทวงถามหนี้ เรื่องจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้.

¹⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 หนี้.

3.1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

กฎหมายฉบับนี้มีหลักเกณฑ์ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน²⁰ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยความแตกต่างในเรื่องใดย่อมกระทำมิได้²¹ ดังนั้นหากพิจารณาจากหลักความเท่าเทียมกันแล้ว จึงไม่ควรมองในแง่มุมมองของลูกหนี้เพียงฝ่ายเดียว แต่ควรมองในแง่มุมมองของฝ่ายเจ้าหนี้ด้วย เจ้าหนี้ก็ต้องมีสิทธิเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกับลูกหนี้ แม้ว่าเจ้าหนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าลูกหนี้ก็ตาม แต่ฝ่ายเจ้าหนี้ก็ต้องการที่จะได้รับชำระหนี้คืน ต้องการที่จะได้ผลกำไรจากการประกอบธุรกิจ ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายมุ่งเน้นคุ้มครองเพียงสิทธิเสรีภาพของลูกหนี้ แต่ไม่ได้มองในแง่มุมมองของฝ่ายเจ้าหนี้เลย ฝ่ายเจ้าหนี้เองก็เป็นคนไทยเช่นกัน จึงควรได้รับความคุ้มครองด้วย เมื่อลูกหนี้ตั้งใจไม่ชำระหนี้ภายหลังจากที่ได้ก่อหนี้ เจ้าหนี้ควรมีสิทธิใช้วิธีการต่าง ๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ได้ ตราบเท่าที่ไม่เป็นการคุกคามลูกหนี้มากเกินไป ดังนั้นวิธีการติดตามทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 จึงไม่สอดคล้องกับหลักความเท่าเทียมเสมอภาคกัน และยังมีอีกหลักเกณฑ์หนึ่งคือ ในการตรากฎหมายและกำหนดโทษทางอาญา รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น ซึ่งก่อนตรากฎหมายทุกฉบับรัฐควรต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและนำมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทุกฝ่ายอย่างรอบด้าน²² และที่สำคัญในการกำหนดโทษทางอาญานั้น “รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง²³” ดังนั้นในการกำหนดโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ในความผิดที่เป็นการกระทำอันไม่ร้ายแรงจึงขัดกับหลักเกณฑ์นี้ด้วย

3.1.4 กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

คดีผู้บริโภค คือ คดีแพ่งที่ฟ้องร้องกันระหว่าง “ผู้บริโภค” กับ “ผู้ประกอบการธุรกิจ” พิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ²⁴ หนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เมื่อมีปัญหาฟ้องร้องคดีกันต่อศาล ส่วนใหญ่ล้วนถือเป็นคดีประเภทคดีผู้บริโภคทั้งสิ้น ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองผู้บริโภคมี 2 ฉบับคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี

²⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. มาตรา 4.

²¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. มาตรา 27.

²² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. มาตรา 77 วรรคแรก และ วรรคสอง.

²³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. มาตรา 77 วรรคท้าย.

²⁴ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551. มาตรา 3.

ผู้บริโภคร พ.ศ. 2551 โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้โดนเอาเปรียบ²⁵ ส่วนพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค ฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคให้ต่างจากคดีแพ่งทั่วไป เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาความเสียหายด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ²⁶ ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีหลักเกณฑ์ไม่เคร่งครัดเหมือนคดีแพ่งทั่วไปก็ตาม แต่ปัจจุบันในแต่ละวันมีปริมาณคดีผู้บริโภคเข้าสู่ศาลจำนวนมาก เกิดปัญหาคดีสะสมในศาลจนอาจเกินกำลังของจำนวนบุคลากรทางศาล อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินคดีตลอดจนชั้นบังคับคดีได้ โดยสาเหตุหลักที่ทำให้คดีเข้าสู่ศาลในปริมาณมากอาจมาจากการที่กฎหมายมุ่งเน้นให้เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีกับลูกหนี้ในการติดตามทวงถามและบังคับชำระหนี้ก็ได้

3.2 หลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ตามกฎหมายต่างประเทศ

หลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มากที่สุด คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย เพราะในการร่างพระราชบัญญัตินี้มีแนวคิดส่วนใหญ่มาจากทั้งสองประเทศดังกล่าว²⁷ โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้

3.2.1 หลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามีกฎหมายที่เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้โดยเฉพาะคือ “Fair Debt Collection Practices Act of 1977” (แก้ไขล่าสุด ค.ศ. 2010)²⁸ ใช้บังคับกับหนี้ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของลูกหนี้²⁹ หนี้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการอุปโภคบริโภค คุ้มครองกรณีลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ฝ่ายเจ้าหนี้จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้³⁰ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้³¹

- 1) การค้นหาข้อมูลของลูกหนี้และการติดต่อสื่อสารเพื่อการทวงถามหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ต้อง

²⁵ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522.

²⁶ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551.

²⁷ ปรีดิเทพ บุณนาค. *แนวคิดพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.krisdika.go.th/data/activity/act338.pdf>. [2563, 6 มิถุนายน].

²⁸ FEDERAL TRADE COMMISSION PROTECTING AMERICA'S CONSUMERS. *Fair Debt Collection Practices Act*. (2010). (Online). Available : <https://www.ftc.gov/enforcement/rules/rulemaking-regulatory-reform-proceedings/fair-debt-collection-practices-act-text>. [2020 , June 11].

²⁹ Section 803. Fair Debt Collection Practices Act 1977.

³⁰ กัญญ์วิมล วิเศษสิงห์. (2560). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ผู้มีเงินนอกระบบ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มงคมงคล มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 76-77.

³¹ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2557). *เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/apnla2557-003.pdf. [2563, 7 มิถุนายน].

แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับตนเองอย่างชัดเจน หรือกรณีที่ทราบว่าคุณหนี้ได้มีการแต่งตั้งนายความไว้และทราบชื่อที่อยู่ของนายความแล้ว ผู้ทวงถามหนี้ต้องติดต่อกับนายความของคุณหนี้เท่านั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคุณหนี้ หรือจากศาล หรือมีความผิดพลาดในการติดต่อสื่อสารกับนายความ ซึ่งเวลาในการติดต่อคือช่วงเวลา 08.00 ถึง 21.00 นาฬิกา โดยยึดตามเวลาที่ท้องถิ่นของคุณหนี้³²

2) การแจ้งให้คุณหนี้ชำระหนี้ต้องทำเป็นหนังสือส่งไปหาคุณหนี้ ในหนังสือต้องระบุข้อมูลของหนี้ให้ชัดเจน หากคุณหนี้มีข้อโต้แย้งคุณหนี้ต้องแจ้งเป็นหนังสือ และหลังจากนั้นผู้ทวงถามหนี้ต้องหยุดดำเนินการทวงถามหนี้จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าหนี้นั้นมีผลบังคับได้จริง หากคุณหนี้โต้แย้งถึงความสมบูรณ์ของหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ต้องพิสูจน์ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของหนี้พร้อมส่งสำเนาหลักฐานการพิสูจน์ความถูกต้องของหนี้ไปยังคุณหนี้ จึงสามารถดำเนินการทวงถามหนี้ต่อไปได้ ทั้งนี้การที่คุณหนี้มีได้โต้แย้งไว้ ผู้ทวงถามหนี้น้อมสันนิษฐานได้ว่าหนี้ตามจำนวนที่แจ้งนั้นมีผลสมบูรณ์ แต่การไม่ได้โต้แย้งสิทธิของคุณหนี้ดังกล่าวไม่อาจถือได้ว่าเป็นการยอมรับผิดในหนี้ที่เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้จะนำไปใช้อ้างในการฟ้องร้องดำเนินคดีได้³³ หากฝ่ายเจ้าหนี้ไม่แจ้งเตือนภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือแจ้งเตือนไม่ครบถ้วน เจ้าหนี้ยังคงมีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีกับคุณหนี้ได้ แต่อาจจะส่งผลให้เจ้าหนี้มีความรับผิดในทางแพ่งต่อคุณหนี้ได้หากคุณหนี้ได้รับความเสียหาย ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการหลอกลวงหรือใช้วิธีการติดตามทวงถามหนี้โดยไม่เป็นธรรมได้³⁴

3) การสืบหาข้อมูลของคุณหนี้ต้องไม่กล่าวถึงการเป็นหนี้ของคุณหนี้ต่อบุคคลภายนอก ต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับบุคคลใดเกิน 1 ครั้ง ยกเว้นบุคคลคนนั้นร้องขอ หรือมีเหตุอันเชื่อได้ว่ามีความผิดพลาดเกิดขึ้นในการติดต่อครั้งก่อน ต้องไม่ติดต่อคุณหนี้ทางไปรษณียบัตร ต้องไม่ใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์บนซองหรือวัตถุที่จะบ่งชี้ได้ว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในธุรกิจการทวงถามหนี้³⁵

4) ต้องไม่ติดต่อสื่อสารกับคุณหนี้ในเวลาหรือสถานที่ที่รู้หรือควรจะรู้ว่าคุณหนี้จะไม่ได้รับความสะดวก ต้องไม่ติดต่อถ้าคุณหนี้ปฏิเสธที่จะชำระหนี้เป็นหนังสือหรือประสงค์จะให้ผู้ทวงถามหนี้หยุดการติดต่อสื่อสาร³⁶

5) ต้องไม่ใช้วิธีการในทางที่ผิดในการติดต่อสื่อสารเพื่อการทวงถามหนี้ เช่น การใช้ความรุนแรง เป็นต้น ห้ามใช้วิธีการหลอกลวง เช่น หลอกลวงว่ามีการรับรองโดยรัฐ หลอกลวงว่าเป็น

³² Section 804 - 805. Fair Debt Collection Practices Act 1977.

³³ Section 809. Fair Debt Collection Practices Act 1977.

³⁴ กัญฉัฐ วิเศษสิงห์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 30. หน้า 81.

³⁵ Section 804. Fair Debt Collection Practices Act 1977.

³⁶ Section 805. Fair Debt Collection Practices Act 1977.

ทนายความ เป็นต้น หรือห้ามแสดงว่าจะดำเนินคดียกเว้นว่าการดำเนินคดีดังกล่าวจะสามารถกระทำ
ได้โดยชอบด้วยกฎหมายและน่าจะเป็นไปได้ว่าจะมีการดำเนินคดีเกิดขึ้น³⁷

สำหรับบทกำหนดโทษ หากผู้ทวงถามหนี้ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามต่าง ๆ ผู้ทวงถามหนี้
ต้องชดใช้ค่าเสียหายที่แท้จริงและค่าเสียหายเพิ่มเติมให้กับลูกหนี้ ซึ่งในการคิดค่าเสียหายศาลจะ
เป็นคนพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบ แต่ผู้ทวงถามหนี้อาจไม่ต้องรับผิดชอบถ้ามี
พยานหลักฐานว่าการฝ่าฝืนข้อปฏิบัตินั้นเป็นไปด้วยความไม่จงใจ หรือเป็นความผิดพลาดโดยสุจริต
และนอกจากนี้ศาลยังสามารถพิจารณาให้ลูกหนี้สามารถเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจได้ด้วย³⁸

3.2.2 หลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทวงถามหนี้โดยเฉพาะ ซึ่งเดิม
ใช้กฎหมาย “Trade Practices Act 1974” และ “Australian Securities and Investment Commission
Act 2001” มาปรับใช้เกี่ยวกับการติดตามทวงถามหนี้ โดยมีหน่วยงาน “Australian Competition and
Consumer Commission : ACCC” และหน่วยงาน “Australian Securities and Investments
Commission : ASIC” มีหน้าที่กำกับดูแล ช่วยเหลือลูกหนี้ในการปฏิบัติการชำระหนี้ โดยจะมี
เนื้อหาครอบคลุมถึงการทวงถามหนี้ ประเภทหนี้ที่ได้รับความคุ้มครอง ข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติ
ในการติดตามทวงถามหนี้ และความรับผิดชอบต่าง ๆ มุ่งเน้นให้การติดตามทวงถามหนี้จะต้อง
กระทำโดยวิธีการที่สุภาพ และให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงิน³⁹ ซึ่งต่อมาได้มีการ
ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมีการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้จากหน่วยงานต่าง ๆ มาก
ขึ้น โดยมีกฎหมาย “Australian Consumer Law 2010 : ACL” เป็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่
กำหนดไว้ในหมวด 2 ของ “The Competition and Consumer Act 2010 : CCA” เข้ามาแทนที่
“Trade Practices Act 1974” และหน่วยงาน ACCC และ ASIC มีบทบาทมากขึ้นในการควบคุมการ
ติดตามทวงถามหนี้ ซึ่งหน่วยงานทั้งสองได้ร่วมกันปรับปรุงวิธีปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้
ของเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงถามหนี้จนเกิดข้อปฏิบัติ “Debt Collection guideline : for collectors
and creditors” เป็นแนวปฏิบัติในการติดตามทวงถามหนี้ โดยแก้ไขล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2560
ครอบคลุมการติดตามทวงถามหนี้ประเภทต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อให้ผู้ทวงถามหนี้และลูกหนี้เข้าใจถึง
สิทธิและหน้าที่ของตน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในการบริหารงานที่
มีความสอดคล้องกันกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค⁴⁰ ซึ่งหนี้ที่ได้รับความคุ้มครอง สำหรับฝ่าย

³⁷ Section 806 ,807 ,812. Fair Debt Collection Practices Act 1977.

³⁸ Section 813. Fair Debt Collection Practices Act 1977.

³⁹ ปรีดิเทพ บุณนาค. อ่างแล้วชิงอรรถที่ 27.

⁴⁰ กัญฉัญญ์ วิเศษสิงห์. อ่างแล้วชิงอรรถที่ 30. หน้า 87.

เจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้ที่ทวงถามหนี้ในหน่วยงานธุรกิจ และรวมถึงผู้ทวงถามหนี้อิสระ ตัวแทน ผู้รับโอน หนี้ ความ และบุคคลใดที่ติดตามทวงถามหนี้ในนามของคนอื่น โดยให้ความคุ้มครองถึงมูลหนี้ทุก ประเภท รวมทั้งหนี้ที่ได้รับโอนมาเพื่อการติดตามทวงถามหนี้ด้วย อีกทั้งลูกหนี้ที่ได้รับความ คุ้มครองจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้⁴¹ โดยมีวิธีการติดตามทวงถามหนี้ดังนี้⁴²

1) ต้องติดต่อกับลูกหนี้ตามสมควรและจำเป็น ต้องไม่ติดต่อในลักษณะที่เป็นการข่มขู่ คุกคาม หรือทำให้ลูกหนี้ต้องอับอาย ต้องรักษาข้อมูลส่วนตัวของลูกหนี้เป็นความลับ จะเปิดเผย ข้อมูลส่วนตัวของลูกหนี้ได้ในกรณีที่มีความเหมาะสมและจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น

2) การติดต่อทวงถามหนี้ ถ้าติดต่อทางโทรศัพท์สามารถติดต่อได้ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 07.30 ถึง 21.00 นาฬิกา วันหยุดสุดสัปดาห์ติดต่อได้ เวลา 09.00 ถึง 21.00 นาฬิกา ส่วนการ ติดต่อโดยตรงต่อหน้าสามารถติดต่อได้ทุกวันตั้งแต่ เวลา 09.00 ถึง 21.00 นาฬิกา ห้ามติดต่อใน วันหยุดนักขัตฤกษ์ ส่วนการติดต่อในสถานที่ทำงานกรณีทราบเวลาทำงานนั้นให้ติดต่อได้ในเวลา ทำงานปกติ หรือในวันธรรมดา เวลา 09.00 ถึง 17.00 นาฬิกา ทั้งนี้อาจสามารถติดต่อนอกช่วงเวลา ได้หากลูกหนี้ร้องขอ ไม่ควรติดต่อบ่อยครั้งเกินสมควร ไม่ควรติดต่อเกิน 3 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือ อย่างมากที่สุด 10 ครั้งต่อเดือนหากมีความจำเป็น ส่วนการติดต่อกับบุคคลที่สามเพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อมูลที่อยู่ของลูกหนี้นั้น ติดต่อกับได้ 1 ครั้งต่อ 6 เดือน ยกเว้นได้รับอนุญาตจากบุคคลนั้นให้ติดต่อ เพิ่มเติมได้ และควรหลีกเลี่ยงการติดต่อโดยตรงต่อหน้ากัน ควรติดต่อด้วยวิธีการอื่นก่อน การติดต่อ โดยตรงต่อหน้าให้เป็นทางเลือกสุดท้าย

3) กรณีลูกหนี้ได้ตั้งผู้แทนเอาไว้ จะต้องติดต่อกับผู้แทน ห้ามติดต่อกับลูกหนี้โดยตรงหากรู้ หรือควรจะรู้ว่าลูกหนี้ได้มีการตั้งผู้แทนเอาไว้แล้ว ยกเว้นติดต่อผู้แทนของลูกหนี้แล้วแต่ไม่ได้รับการ ตอบรับจากผู้แทนภายในระยะเวลาอันสมควรหรือในการแต่งตั้งผู้แทนนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือลูกหนี้มีความประสงค์ให้ติดต่อกับตัวลูกหนี้โดยตรง จึงสามารถติดต่อกับลูกหนี้โดยตรงได้

4) ถ้าลูกหนี้ปฏิเสธความรับผิดชอบในหนี้ อาจติดต่อกับลูกหนี้เป็นหนังสือหรือดำเนินการตาม กฎหมายกับลูกหนี้ก็ได้ ทั้งนี้การติดต่อกับลูกหนี้ทางหนังสือจะต้องติดต่อเพื่อกล่าวถึงสิทธิเรียกร้อง ของลูกหนี้หรือเสนอแนวทางระงับข้อพิพาท หากไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของลูกหนี้ ตามกฎหมายได้ หรือกรณีที่บุคคลภายนอกไม่ประสงค์ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ จะต้องหยุดการ ติดต่อกับลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกนั้น จนกว่าจะพิสูจน์ความรับผิดชอบของลูกหนี้ได้

⁴¹ Australian Competition and Consumer Commission, Australian Securities and Investment Commission, Debt collection guideline for collectors and creditors 2017.

⁴² *Ibid.*

5) กรณีลูกหนี้ร้องขอให้จัดหาข้อมูลหรือเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ต้องจัดหาให้ลูกหนี้ มิเช่นนั้นอาจเข้าข่ายเป็นการกระทำที่หลอกลวงให้ลูกหนี้เข้าใจผิดได้

7) ต้องติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่สุภาพ ห้ามใช้ความรุนแรง รมกวน ก้าวร้าว หรือด้วยวิธีการใดที่อาจเป็นความผิดอาญา แต่การรบกวนนั้นอาจพอกระทำได้ตามสมควร

8) ห้ามหลอกลวงให้ลูกหนี้เข้าใจผิด เช่น แสดงว่าตนเป็นทนายความ หรือเจ้าหน้าที่รัฐ แต่จริง ๆ แล้วไม่ได้เป็น เป็นต้น และจะต้องไม่แสดงให้ลูกหนี้เข้าใจว่าจะมีผลทางกฎหมายใดเกิดขึ้น หากไม่ชำระหนี้ แต่ถ้าเป็นผลทางกฎหมายที่สามารถจะเกิดขึ้นได้จริง ๆ ย่อมทำได้

สำหรับบทกำหนดโทษ อาจมีโทษปรับหรือถูกดำเนินคดีตามคำสั่งทางแพ่งต่าง ๆ หรืออาจลงโทษทางอาญาเฉพาะกรณีที่กระทำรุนแรงเท่านั้น⁴³

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในการติดตามทวงถามหนี้ของไทยและต่างประเทศ

1) ข้อยกเว้น : ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียมีข้อยกเว้นให้กับเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ให้สามารถกระทำการฝ่าฝืนได้ในกรณีที่เหมาะสมหรือจำเป็น โดยกำหนดข้อยกเว้นไว้อย่างเหมาะสมและชัดเจนในกฎหมายหรือในข้อปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติต่าง ๆ แต่พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มีการกำหนดข้อยกเว้นไว้ไม่ชัดเจน หรือในบางกรณีไม่มีข้อยกเว้นเลย

2) ความชัดเจน : ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย มีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ บัญญัติไว้ในกฎหมาย หรือกำหนดไว้ในวิธีปฏิบัติต่าง ๆ อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นขอบเขตการใช้บังคับ วิธีการติดตามทวงถามหนี้ ข้อกำหนด ข้อห้าม ข้อยกเว้นต่าง ๆ แต่ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ยังมีหลายประการที่ไม่มีความชัดเจนแน่นอน จนอาจตีความไปได้หลายทาง

3) บทกำหนดโทษ : ประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียนับบทลงโทษพอสมควรแก่เหตุ มีโทษทางอาญาสำหรับความผิดร้ายแรงจริง ๆ เท่านั้น ต่างจากพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ที่มีโทษรุนแรงเกินสมควรแก่เหตุโดยมีโทษทางอาญาถึงขั้นจำคุกในบางกรณีที่เป็นเพียงการกระทำที่ไม่ร้ายแรง ซึ่งเกินสมควรแก่เหตุไปมาก

4. วิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการติดตามทวงหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตการใช้บังคับของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

นิยามของคำว่า “ผู้ทวงถามหนี้” มีถ้อยคำว่า “ทั้งนี้ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม” หมายความว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับกับหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย โดย

⁴³ Australian Competition and Consumer Commission, Australian Securities and Investment Commission, Debt collection guideline for collectors and creditors 2017.

ตามหลักของการทำนิติกรรมและสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น การใดที่ทำลงโดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีผลเป็นโมฆะอยู่แล้ว⁴⁴ ดังนั้นหากก่อนนี้กันในรูปแบบที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมถือว่าเป็นโมฆะ เมื่อมูลหนี้ที่เกิดขึ้นเป็นโมฆะ ก็ไม่มีผลบังคับได้ตามกฎหมาย เจ้าหนี้อ่อมไม่มีสิทธิ์ตามกฎหมายที่จะสามารถติดตามทวงถามหนี้ได้ เมื่อให้คำนิยามของคำว่า “ผู้ทวงถามหนี้” เช่นนี้ ย่อมแสดงว่าทบทวนคดีทุกมาตราในพระราชบัญญัตินี้ที่เกี่ยวกับผู้ทวงถามหนี้จะต้องให้ความคุ้มครองหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย อาจเกิดปัญหาในการตีความได้ว่า การก่อนนี้ที่ผิดกฎหมายจะมีผลเป็นหนี้ในทางกฎหมายหรือไม่ จะใช้บังคับได้หรือไม่ เช่น กรณีที่ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงหนี้โดยการใช้ความรุนแรง หากผู้ทวงถามหนี้ติดตามทวงถามหนี้โดยไม่ใช้ความรุนแรงก็อาจทำได้แม้ว่าจะเป็นหนี้ที่ผิดกฎหมายเพราะนิยามของคำว่าผู้ทวงถามหนี้ให้หมายรวมถึงหนี้ที่ผิดกฎหมายด้วย ซึ่งจะขัดกับหลักของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ว่านิติกรรมใดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นโมฆะ เมื่อเป็นโมฆะหนี้นั้นจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ผู้ทวงถามหนี้จะมีสิทธิทวงถามหนี้ได้อย่างไร

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

1) กรณีห้ามผู้ทวงถามหนี้ติดต่อกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้เพื่อการทวงถามหนี้ : แม้กฎหมายจะมีข้อยกเว้นให้ผู้ทวงถามหนี้สามารถติดต่อและแจ้งความเป็นหนี้ของลูกหนี้กับบุพการีสามี ภริยา หรือผู้สืบสันดานของลูกหนี้ได้ แต่จะแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกหนี้ได้เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้สอบถามถึงสาเหตุของการติดต่อก่อนเท่านั้น และให้แจ้งรายละเอียดการเป็นหนี้ของลูกหนี้ได้เท่าที่จำเป็นและตามความเหมาะสม ซึ่งอาจมีปัญหาในการตีความว่าอย่างไรจึงจะถือว่าจำเป็นและเหมาะสม หากบุคคลเหล่านี้ทราบถึงรายละเอียดการเป็นหนี้ของลูกหนี้อย่างครบถ้วนและชัดเจนก็อาจมีความประสงค์จะชำระหนี้แทนลูกหนี้ก็ได้ หรืออาจกดดันให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก็ได้ เมื่อกฎหมายไม่เปิดช่องให้เจ้าหนี้สามารถแจ้งรายละเอียดของการเป็นหนี้กับบุคคลใกล้ชิดตัวของลูกหนี้ได้อย่างชัดเจน ก็อาจทำให้เจ้าหนี้สูญเสียโอกาสอีกช่องทางหนึ่งที่จะได้รับชำระหนี้คืน

2) ช่วงเวลาในการติดต่อทวงถามหนี้ : วันจันทร์ถึงวันศุกร์ติดต่อได้ใน เวลา 08.00 ถึง 20.00 นาฬิกา วันหยุดราชการติดต่อได้ เวลา 08.00 ถึง 18.00 นาฬิกา หรือหากไม่สามารถติดต่อได้ในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถติดต่อได้ในช่วงเวลาอื่นโดยจะต้องเป็นช่วงเวลาตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำกับการติดตามทวงถามหนี้ประกาศกำหนด ซึ่งยังไม่มีข้อยกเว้นที่แน่นอนชัดเจน อาจส่งผลให้ลูกหนี้ไม่ทราบถึงรายละเอียดในการชำระหนี้ หรือหลงลืมที่จะชำระ

⁴⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. มาตรา 150.

หนี้ได้ เมื่อเจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้ได้ตามเวลาปกติ เช่น ลูกหนี้บางคนต้องปิดโทรศัพท์ในช่วงเวลาทำงาน หรือไม่สะดวกรับสายโทรศัพท์ในช่วงเวลาดังกล่าว และไม่แน่ว่าจะสามารถติดต่อในเวลาอื่นได้ในช่วงเวลาใด เจ้าหนี้ย่อมเสียโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้

3) จำนวนครั้งในการทวงถามหนี้ : สามารถทวงถามหนี้ได้เพียงวันละครั้งเท่านั้น ตามที่คณะกรรมการกำกับการทวงถามหนี้ได้ประกาศกำหนด โดยมีได้กำหนดหลักเกณฑ์ชัดเจนว่าในการติดตามทวงถามหนี้ครั้งนั้นจะมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใด เช่น เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้อาจโทรศัพท์ติดต่อกับลูกหนี้และมีข้อพิพาทเกิดขึ้น จะสามารถโทรศัพท์ได้อีกครั้งหรือไม่ ไม่มีข้อยกเว้นประการใดที่ชัดเจน จึงเป็นการยากที่เจ้าหนี้จะติดตามทวงถามหนี้กับลูกหนี้ได้ ยากที่จะคุยกับลูกหนี้ให้เข้าใจเงื่อนไขต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน และยากที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้คืน

4) กรณีลูกหนี้ชำระหนี้ให้กับบุคคลที่ไม่มีอำนาจรับชำระหนี้ หากลูกหนี้ดำเนินการชำระหนี้โดยสุจริต กฎหมายให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้กับเจ้าหนี้โดยชอบไม่ว่าผู้ที่ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้จะมีอำนาจรับชำระหนี้หรือไม่ ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสังเกตว่าหากมีกลุ่มมิชฌาชีพหลอกลวงลูกหนี้ว่าเป็นผู้มีอำนาจรับชำระหนี้และลูกหนี้หลงเชื่อชำระหนี้ให้กับบุคคลนั้นไป ย่อมถือว่าลูกหนี้ได้ชำระหนี้กับเจ้าหนี้แล้ว ทั้งที่เจ้าหนี้ไม่ได้รู้ถึงการชำระหนี้ที่นั่นเลย เจ้าหนี้ต้องรับภาระในการติดตามไล่เบี้ยดำเนินคดีเอากับเหล่ามิชฌาชีพเหล่านั้นเองโดยที่เจ้าหนี้มิได้มีความผิดอย่างใด และหากมองในมุมกลับกันฝ่ายลูกหนี้เองในการที่จะชำระหนี้ให้แก่ผู้ใดไปก็ควรพิจารณาและตรวจสอบให้ดีก่อนว่าบุคคลเหล่านั้นมีอำนาจรับชำระหนี้จริงหรือไม่ หากมีกรณีปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นฝ่ายลูกหนี้เองหรือไม่ที่เป็นฝ่ายประมาทเลินเล่อไม่รอบคอบเอง แต่ฝ่ายเจ้าหนี้ที่ไม่ได้กระทำความผิดใดกลับต้องเดือดร้อน และต้องรับภาระปัญหาต่าง ๆ ซึ่งไม่เป็นธรรมกับฝ่ายเจ้าหนี้

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดโทษของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้กรณีฝ่าฝืนข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558

บทลงโทษของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มีหลายประการที่รุนแรงเกินเหตุ เมื่อลองพิจารณาบทลงโทษในกรณีที่ไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำความรุนแรง เช่น ฝ่าฝืนมาตรา 12(2)(3)(4) (ทวงถามหนี้ในลักษณะอันเป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ⁴⁵ ความผิดตามมาตรา 14 (ทวงถามหนี้โดยเจ้าหน้าที่รัฐ) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ⁴⁶ เป็นต้น เมื่อลองนำมาเปรียบกับอัตราโทษของการกระทำความผิดอาญา

⁴⁵ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558. มาตรา 40.

⁴⁶ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558. มาตรา 41.

ต่าง ๆ เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือ ทั้งจำและปรับ⁴⁷ ความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและปรับไม่เกิน 100,000 บาท⁴⁸ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการทวงถามหนี้ในลักษณะอันเป็นเท็จมีอัตราโทษรุนแรงกว่าความผิด อาญาฐานฉ้อโกง และการทวงถามหนี้โดยเจ้าหน้าที่รัฐมีอัตราโทษรุนแรงกว่าความผิดอาญาฐาน กรรโชกเสียอีก ซึ่งขัดกับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษทางอาญาตามรัฐธรรมนูญ ๗ มาตรา 77 วรรค ท้าย ที่กำหนดว่า ให้กำหนดโทษอาญาเฉพาะกับความผิดที่ร้ายแรงอย่างเห็นได้ชัด

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับลูกหนี้

หากผู้ที่จะดำเนินคดีกับลูกหนี้ ต้องดำเนินคดีจริง ๆ เพราะถ้าผู้แล้วไม่ดำเนินการจริงอาจมี ความผิดได้ แม้เรื่องที่ยื่นนั้นจะมีอำนาจทำได้ตามกฎหมายก็ตาม ซึ่งโดยหลักการแล้วการข่มขู่ว่าจะ กระทำการใดอันเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้จริงตามกฎหมายนั้นถือว่าเป็นสิทธิตามปกตินิยม และ ตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 164 การขู่ว่าจะใช้สิทธิตามปกตินิยม ย่อมไม่ถือว่าเป็นการข่มขู่ ดังนั้นข้อบังคับในส่วนนี้ของพระราชบัญญัตินี้จึงขัดแย้งกับหลักของ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฝ่ายเจ้าหนี้ควรมีอำนาจจะดำเนินคดีได้ ไม่ว่าจะดำเนินคดีจริง หรือไม่ เพราะการที่เจ้าหนี้จะดำเนินคดีกับลูกหนี้รายใด เจ้าหนี้ก็ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการ ดำเนินคดีด้วย หากจะดำเนินคดีกับลูกหนี้ทุกรายจะคุ้มค่าหรือไม่ ซึ่งการที่เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ขู่ว่าจะใช้สิทธิทางศาลนั้นก็อาจทำให้ลูกหนี้มีความกระตือรือร้นหาเงินมาชำระหนี้ก็ได้โดย ที่เจ้าหนี้ไม่ต้องดำเนินการฟ้องคดี และนอกเหนือจากนี้ยังอาจทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ โดยทางอ้อม เช่น ปัญหาปริมาณคดีสะสมในศาล ซึ่งในปัจจุบันมีคดีเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีผู้บริโภคเข้าสู่ศาล เป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าโดยหลักเกณฑ์ของการพิจารณาคดีผู้บริโภคจะต้องกระทำโดยเร็วก็ตาม แต่ ว่าในแต่ละวันมีคดีที่ฝ่ายเจ้าหนี้ฟ้องคดีใหม่เพิ่มขึ้นในปริมาณมาก จนอาจเกินกำลังจำนวนพนักงาน เจ้าหนี้ที่มีอยู่ ส่งผลให้การดำเนินการต่าง ๆ อาจเกิดความล่าช้า คดีผู้บริโภคเข้าสู่ศาลในปริมาณที่ มากเกินความจำเป็นทั้งที่อาจมีหนทางที่จะทำให้เจ้าหนี้กับลูกหนี้ตกลงกันได้โดยไม่ต้องฟ้องคดี ต่อศาล อีกทั้งยังจะเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้เอาไว้ได้อีกด้วย

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 แม้จะช่วยแก้ไขปัญหาลูกหนี้ที่ถูกเจ้าหนี้หรือผู้ ทวงถามหนี้ติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมได้ในระดับหนึ่งก็ตาม แต่เป็นการสร้าง

⁴⁷ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 341.

⁴⁸ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 337 วรรค 1.

ปัญหาเพิ่มขึ้นให้กับเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ เพราะในส่วนของวิธีการติดตามทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีปัญหาคู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติต่าง ๆ ในการดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ที่ทำให้ฝ่ายเจ้าหนี้ดำเนินการติดตามทวงถามหนี้ได้ยากมากขึ้น อีกทั้งยังมีบทลงโทษที่รุนแรงเกินสมควร และยังมีช่องว่างของกฎหมายมากมายที่จะทำให้ลูกหนี้ที่เจตนาทุจริตนำไปใช้กลั่นแกล้งเจ้าหนี้หรือหาช่องทางไม่ชำระหนี้ได้โดยง่าย เจ้าหนี้และผู้ทวงถามหนี้ที่ติดตามทวงถามหนี้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมอยู่แล้วก็ได้รับผลกระทบไปด้วย ดังนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงยังไม่มีความเหมาะสมและไม่มีความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายอย่างแท้จริง และไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรกำหนดขอบเขตการใช้บังคับของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ให้มีความชัดเจนมากขึ้น ควรแก้ไขนิยามของคำว่า “ผู้ทวงถามหนี้” ให้หมายความถึงผู้ทวงถามหนี้ในหนี้โดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น และควรเพิ่มเติมคำนิยามของคำว่า “การติดตามทวงถามหนี้” ด้วย
- 2) ควรนำหลักเกณฑ์ในการกำหนดข้อยกเว้นต่าง ๆ ให้เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้สามารถฝ่าฝืนข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติได้ในกรณีที่เหมาะสมและจำเป็น โดยนำหลักเกณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียมาปรับใช้
- 3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องความถี่หรือจำนวนครั้งในการติดต่อทวงถามหนี้ ให้มีความเหมาะสม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย
- 4) ควรนำหลักเกณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียในการพิสูจน์ความเป็นหนี้ของลูกหนี้มาปรับใช้ โดยให้เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ตรวจสอบสถานะความเป็นหนี้ของผู้ที่ติดต่อให้ถือว่า เป็นหนี้กับเจ้าหนี้หรือมีความเกี่ยวข้องกับลูกหนี้จริง (ป้องกันการทวงหนี้ผิดตัว)
- 5) ไม่ควรให้ฝ่ายเจ้าหนี้เป็นผู้รับผิดชอบในกรณีที่ลูกหนี้ชำระหนี้ให้กับบุคคลที่ไม่มีอำนาจรับชำระหนี้
- 6) ควรให้ฝ่ายเจ้าหนี้สามารถแจ้งว่าจะดำเนินคดีกับลูกหนี้ได้ หากมีอำนาจตามกฎหมายจะทำได้ แม้ว่าจะดำเนินคดีจริง ๆ หรือไม่ก็ตาม
- 7) ควรมีมาตรการควบคุมฝ่ายเจ้าหนี้ในเรื่องการพิจารณาให้สินเชื่อ โดยในการให้สินเชื่อแต่ละราย ผู้ให้สินเชื่อจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของบุคคลที่มาขอสินเชื่อด้วย
- 8) ควรแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษให้มีความเหมาะสมและพอสมควรแก่เหตุ และควรกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะกับความผิดร้ายแรงเท่านั้น
- 9) เพื่อความเท่าเทียมกัน ควรมีบทลงโทษสำหรับลูกหนี้ที่เจตนาใช้ข้อยกกฎหมายกลั่นแกล้งเจ้าหนี้ และลูกหนี้ที่จงใจผัดผ่อนชำระหนี้ภายหลังจากที่ได้ก่อหนี้ด้วย